

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
KRYTERIA OCEN Z JĘZYKA POLSKIEGO
W KLASIE VIII

OCENA CELUJĄCA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiadomości i umiejętności znacznie wykraczają poza materiał przewidziany programem nauczania.

- Uczeń samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.
- Proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy.
- Wypowiedzi ustne i pisemne cechują się dojrzałością myślenia, świadczą o systematycznym pogłębianiu zdobytej wiedzy i umiejętności.
- Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.
- Dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: historyczny, biograficzny, filozoficzny, religijny, literacki, plastyczny, muzyczny, regionalny.
- Potrafi przedstawić propozycję odczytania utworu i uzasadnić ją.
- Wyjaśnia zależności między różnymi rodzajami tekstów kultury (plastyką, muzyką, literaturą).
- Posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości i ich przeciwieństw, potrafi wskazać je w czytanych tekstach.
- Rozpoznaje w utworach podstawowe zagadnienia egzystencjalne i potrafi o nich rozmawiać.
- Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach języka polskiego, konkursach literackich itp.
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (szkolna gazетка, szkolna strona internetowa, uroczystości szkolne, twórcza praca pozaszkolna).
- Prezentuje wysoki poziom merytoryczny i artystyczny.
- Prace pisemne są bezbłędne.

OCENA BARDZO DOBRA

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania.

Kształcenie literackie i kulturowe

- Uczeń buduje wypowiedzi poprawne pod względem językowym i stylistycznym w następujących formach: charakterystyka, recenzja, list prywatny i oficjalny, rozprawka, podanie, życiorys, list motywacyjny, przemówienie, wywiad.
- Uczeń sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnorodnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym,

konstruuje wypowiedź zgodną tematem, posługuje się poprawną polszczyzną, unika powtórzeń.

- Wygłasza przemówienie, dostosowując styl i język wypowiedzi do adresata i tematu, dba o poprawną dykcję, akcent, tempo wypowiedzi.
- Redaguje rozprawkę, wplatając w nią elementy analizy lub charakterystyki porównawczej.
- Omawia symbolikę utworu, nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jej ciągłość i zmienność, wartości moralne i estetyczne.
- Wykazuje bardzo dobrą znajomość treści omawianych tekstów, potrafi je samodzielnie zinterpretować.
- Analizuje konteksty kulturowe niezbędne do interpretacji tekstów.
- Redaguje recenzję, wywiad, sprawozdanie z przebiegu fikcyjnego lub rzeczywistego wydarzenia w formie artykułu do gazетки, na stronę internetową.
- Formułuje problemy, podaje sposoby ich rozwiązania, wyciąga wnioski, wypowiada się na temat sytuacji problemowej przedstawionej w tekstach kultury.
- Wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze.
- Jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, potrafi odczytać dzieło filmowe nie tylko na poziomie fabuły, ale również no poziomie symbolicznym i metaforycznym.
- Bierze czynny udział w omawianiu lektur obowiązkowych i uzupełniających.
- Posługuje się pojęciami z zakresu dramatu, omawia cechy tragedii, komedii.
- Bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka, jakim się posługują, wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki, wskazuje cechy gatunków epickich.
- Wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (zwroty do adresata, pytanie retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie).
- Potrafi porównywać między sobą utwory literackie, dostrzega podobieństwa, rozpoznaje te same motywy w różnych tekstach.
- Analizuje i interpretuje utwór liryczny, wskazuje i nazywa użyte środki artystyczne.
- Umie odróżnić felieton od informacji, notatki czy reportażu.
- Recytuje wyrażenie z zachowaniem zasad kultury żywego słowa.
- Sposobem mówienia wzbudza zainteresowanie słuchaczy.
- Bierze udział w konkursach języka polskiego, konkursach literackich itp.
- Posługuje się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych.
- Samodzielnie korzysta ze słowników w celu bogacenia słownictwa i korekty własnych prac.
- Poprawnie stosuje zasady organizacji tekstu, kompozycji wypowiedzi.

Kształcenie językowe

- Uczeń potrafi graficznie przedstawić budowę wypowiedzenia wielokrotnie złożonego.
- Potrafi ze zdań pojedynczych stworzyć wypowiedzenie wielokrotnie złożone.
- Prawidłowo stosuje zasady interpunkcyjne w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym oraz związane z mową zależną i niezależną.
- Poprawnie używa cytatu, wie, jak znaleźć źródło cytatu.
- Odróżnia od siebie różne rodzaje głosek, zna narządy mowy i wie, jaką rolę odgrywają w powstawaniu głosek.
- Rozumie i omawia zjawiska ubezdźwięcznienia i udźwięcznienia, upodobnienia wewnątrz i międzywyrazowe, postępowe i wsteczne.
- Zna mechanizm powstawania zjawiska uproszczenia grup spółgłoskowych.
- Zna zasady prawidłowego akcentowania wyrazów, zna najważniejsze wyjątki.

- Wykorzystuje synonimy, antonimy, homonimy w celu wzbogacenia swojej wypowiedzi i wyrażenia zamierzonych treści.
- Zna zasady poprawności dotyczące neologizmów, potrafi wskazać w utworze literackim neologizm artystyczny, zna jego funkcję.
- Zna funkcję archaizacji i dialektyzacji w utworze literackim.
- W wypowiedziach bezbłędnie stosuje formy nazw własnych, nazwisk żeńskich i małżeństw, nazw miejscowych.

OCENA DOBRA

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który doskonale opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową.

Kształcenie literackie i kulturowe

- Uczeń poprawnie wypowiada się w następujących formach: charakterystyka, recenzja, list prywatny i oficjalny, przemówienie, rozprawka, podanie, wywiad, życiorys, CV, list motywacyjny.
- Tworzy teksty o charakterze informacyjnym lub perswazyjnym dostosowane do sytuacji komunikacyjnej.
- Czyta teksty kultury na poziomie przenośnym.
- Interpretuje teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy.
- Charakteryzuje i ocenia postawy bohaterów, dostrzega różnorodność postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych i kulturowych.
- Dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego.
- Posługuje się pojęciami z zakresu dramatu, zna budowę dramatu.
- Poprawnie analizuje, interpretuje utwory liryczne, rozpoznaje cechy gatunkowe, wskazuje środki poetyckie.
- Dostrzega perswazję, manipulację, wartościowanie.
- Odnajduje i interpretuje związki przyczynowo – skutkowe.
- Dobiera odpowiednie fragmenty tekstu w celu wspierania swoich sądów.
- Umieszcza poznane teksty we właściwych ramach chronologicznych.
- Wykazuje dobrą znajomość treści i zagadnień zawartych w lekturach obowiązkowych i uzupełniających, potrafi sprecyzować ich temat i problematykę.
- Zna pojęcia związane z teatrem, filmem, telewizją.
- Zna zasady organizacji tekstu, tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym, poprawny pod względem ortograficznym.
- Porządkuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze.
- Dostrzega środki wyrazu typowe dla tekstów literackich, tekstów publicystycznych i określa ich funkcje, odróżnia specyfikę dziennikarstwa gazetowego od radiowego i telewizyjnego.
- Sporządza notatki i sprawnie posługuje się nimi w czasie lekcji.
- Dbą o spójność, poprawność językową i płynność wypowiedzi.
- Recytuje wyraźnie z zachowaniem zasad kultury żywego słowa.
- Prezentuje efekty, rezultaty pracy w grupie.

Kształcenie językowe

- Uczeń rozpoznaje rodzaje zdań złożonych.
- Dokonuje analizy składniowej wypowiedzi wielokrotnie złożonych, sporządza wykresy zdań.
- Poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym.
- Poprawnie zapisuje dialog, cytat.
- Zna funkcję samogłosek, funkcję *i*.

- Poprawnie zapisuje głoski dźwięczne i bezdźwięczne mimo różnic między wymową a pisownią.
- Zna i potrafi wskazać udźwięcznienie i ubezdźwięcznienie wewnątrzwyrazowe, w wygłosie i międzywyrazowe.
- Wie, co jest uproszczenie grupy spółgłoskowej, ma świadomość, jakie trudności ortograficzne z tym związane może napotykać, potrafi skorzystać z odpowiedniego słownika.
- Zna zasady prawidłowego dzielenia wyrazów.
- Rozróżnia treść wyrazu od jego zakresu, stosuje wyrazy o znaczeniu ogólnym i szczegółowym ze względu na treść.
- Zna funkcję i stosuje odpowiednie synonimy, homonimy, antonimy.
- Zna rodzaje neologizmów, potrafi je odróżnić.
- Potrafi wskazać archaizm i podaje utwory, w których zastosowano archaizację.
- Zna i nie myli pojęć: dialekt, gwara, dialektyzm, dialektyzacja.
- Posługuje się poprawnymi formami nazw własnych, nazwisk żeńskich i małżeństw, nazw miejscowych.

OCENA DOSTATECZNA

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który posiadał wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową, stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na dalszym etapie.

Kształcenie literackie i kulturowe

- Uczeń czyta lektury obowiązkowe i uzupełniające, potrafi streścić utwór, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów.
- Dzieli się refleksjami i odczuciami na temat poznanych tekstów.
- Czyta teksty kultury na poziomie dosłownym.
- Odróżnia fakty od opinii, prawdę historyczną od fikcji, utwory realistyczne od groteskowych i fantastycznych.
- Wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury (tekstach literackich, publicystycznych, mapach, wykresach, ilustracjach itp.).
- Zna wybrane spektakle teatru telewizji, dzieła filmowe.
- Formułuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze.
- Dostrzega i nazywa środki wyrazu typowe dla tekstów literackich, tekstów publicystycznych.
- Wypowiada się w następujących formach: charakterystyka, recenzja, przemówienie, list prywatny i oficjalny, rozprawka, podanie, wywiad, życiorys, CV, list motywacyjny.
- Odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej.
- Przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat), gatunku (przypowieść, epopeja, powieść fantastycznonaukowa, powieść fantasy).
- Wskazuje i nazywa użyte w utworze środki artystyczne.
- Samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami.
- Zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii i interpunkcji.
- Wygłasza tekst z pamięci.
- Realizuje w grupie określone zadanie.

Kształcenie językowe

- Uczeń odróżnia zdanie od równoważnika, zdanie pojedyncze od złożonego.
- Rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie.

- Na łatwych przykładach przeprowadza analizę składniową wypowiedzenia wielokrotnie złożonego, sporządza wykres zdania.
- Zna i odróżnia samogłoski od spółgłosek.
- Wskazuje udźwięcznienie i ubezdźwięcznienie wewnątrzwyrazowe, w wygłosie i międzywyrazowe.
- Wie, co jest uproszczenie grupy spółgłoskowej.
- Potrafi podzielić wyraz na sylaby, zaakcentować wyrazy.
- Rozróżnia treść wyrazu od jego zakresu.
- Zna pojęcia: synonim, homonim, antonim, potrafi te wyrazy od siebie odróżnić.
- Wie, co to jest neologizm, archaizm, dialekt, gwara.
- Stosuje poprawne formy nazw własnych, nazwisk żeńskich i małżeństw, nazw miejscowych.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie literackie i kulturowe

- Uczeń w stopniu zadowalającym pracuje z książką, zaznacza fragmenty, rozumie je, wyciąga proste wnioski.
- Technika czytania i zrozumienia tekstu literackiego daje możliwość samodzielnego przekazania opowiadania odtwórczego.
- Potrafi odróżnić w utworze fikcję, fakt, autentyzm.
- Określa najważniejsze cechy powieści: akcję, wątki, bohaterów, temat.
- Potrafi powierzchownie scharakteryzować, ocenić bohatera.
- Odróżnia epikę, lirykę, dramat.
- W prostych przykładach wskazuje: apostrofę, porównanie, przenośnię, epitet, rymy, pytanie retoryczne.
- Samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy, charakterystykę bohatera, list, podanie.
- Podejmuje próby wypowiedzenia się w formie rozprawki, charakterystyki, recenzji, wywiadu.
- W wypowiedziach pisemnych popełnione błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.
- Umie we wskazanym słowniku znaleźć odpowiednie hasło, korzysta ze słownika ortograficznego.
- W miarę poprawnie wygłasza z pamięci utwory poetyckie lub fragmenty prozy.

Kształcenie językowe

- Uczeń wyodrębnia w zdaniu podmiot, orzeczenie, wskazuje ich określenia.
- Rozróżnia zdanie pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone.
- Na prostych przykładach rozróżnia zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie.
- Podejmuje próbę wykonania wykresu wypowiedzenia wielokrotnie złożonego.
- Wie, co to jest mowa zależna i niezależna.
- Zna i odróżnia samogłoski od spółgłosek, głoski od liter.
- Zna pojęcie sylaby, wie, co to jest akcent.
- Wie, co to jest neologizm, archaizm.
- Wyróżnia nazwy miejscowe nazwiska żeńskie i nazwiska małżeństw.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności wykluczają samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o elementarnym stopniu trudności.

Kształcenie literackie i kulturowe

- Uczeń nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury. Nie potrafi pracować z książką.
- Nie potrafi dostosować wypowiedzi ustnych i pisemnych do określonej sytuacji komunikacyjnej.
- Nie potrafi formułować dłuższych form wypowiedzi pisemnej (charakterystyka bohatera, list, podanie, rozprawka, wywiad).
- W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo-logicznych i stylistycznych.
- Ma znikomy zakres słownictwa, błędnie redaguje swoje wypowiedzi pod względem językowym.
- Nie opanował w stopniu zadowalającym wiadomości dotyczących rodzajów i gatunków literackich.
- Nie potrafi dokonywać analizy utworu literackiego.
- Nie rozróżnia podstawowych środków artystycznego obrazowania.

Kształcenie językowe

- Uczeń nie posiadał podstawowej wiedzy o języku umożliwiającej mu swobodne i poprawne komunikowanie się w mowie i piśmie.
- Nie umie utworzyć wypowiedzenia wielokrotnie złożonego ze zdań pojedynczych.
- Ma kłopoty z rozpoznaniem głównych części zdania.
- Nie rozróżnia zdania pojedynczego, złożonego, równoważnika zdania.
- Nie potrafi rozróżniać zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych.
- Nie umie zapisać dialogu, cytatu.
- Nie odróżnia samogłosek od spółgłosek, głosek od liter.
- Nie potrafi prawidłowo akcentować wyrazów.
- Nie potrafi wskazać neologizmu, archaizmu.